

**VAIKŲ DANTŲ BŪKLĖS ANALIZĖ
VILNIAUS MIESTO MOKYKLOSE
2014 METAIS**

IVADAS

Tėvai turi žinoti, kad jų vaikų burnos sveikata daugiausia priklauso nuo jų pačių pastangų. Ne atsitiktinai dantų ėduonis ir apydančio ligos vadinamos elgsenos ligomis. Kitaip tariant, jos yra netinkamos žmogaus elgsenos pasekmė. Dantų ėduonį dažniausiai sukelia apnašos ir jose esantys mikroorganizmai. Todėl svarbiausia jas pašalinti. Dantis valant šepetėliu ir pasta burnoje sumažėja mikroorganizmų, pašalinami maisto likučiai ir apnašos. Taip ne tik mechaniškai pašalinamos apnašos, bet ir fluoridai patenka ant danties paviršiaus.

Dantų valymas padeda išsaugoti sveikus dantis, todėl vaikai nuo mažų dienų turėtų įprasti valyti dantis šepetėliu ir pasta. Odontologai rekomenduoja tai daryti du kartus per dieną (po pusryčių ir vakarienės), išskalauti burną vandeniu po kiekvieno valgymo, naudotis kitomis dantų higienos priemonėmis: specialiais dantų siūlais, krapštukais, skalavimo skysčiais. Todėl reguliarius (dažniau nei kartą per dieną) dantų valymas šepetėliu ir pasta yra vienas dažniausiai naudojamų rodiklių vertinant vaikų ir suaugusiųjų burnos higieną.

2014 m. atliekant Tarptautinį mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimą (HBSC) tiriamųjų buvo klausama, ar dažnai valosi dantis šepetėliu ir pasta. Reguliariai valantys dantis buvo laikomi tie tiriamieji, kurie teigė, kad dantis valosi daugiau nei kartą per dieną. Reguliariai (daugiau nei kartą per dieną) dantis valėsi statistiškai reikšmingai didesnė Vilniaus mergaičių (69,3%) negu berniukų (44%) dalis. Lyginant su Lietuvos rezultatais, Vilniaus moksleivės buvo stropesnės: statistiškai reikšmingai didesnė dalis Vilniaus nei Lietuvos mergaičių (69,3% ir 59,4%) reguliariai valėsi dantis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-773 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kurioje numatyta, jog mokiniai iki 18 metų ugdymo procese dalyvautų tik teisės akto nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą ir pateikę vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a), išduotą ne anksčiau kaip prieš metus. Naujoje mokykloje pradėję mokytis mokiniai vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a) turi pateikti iki einamųjų metų rugsėjo 15 d. Duomenys apie mokinių sveikatos bei dantų būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. 0.27-1/a. „Vaiko sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-507. Šioje apskaitos formoje gydytojas bei odontologas įrašo pagrindinius mokinio sveikatos bei dantų būklės duomenis.

Pagal šią apskaitos formą Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) renka duomenis apie vaikų dantų būklę. Atlikęs 2014 metų vaikų dantų būklės analizę, Biuras pateikia analizės rezultatus.

VILNIAUS MIESTO VAIKŲ DANTŲ BŪKLĖS ANALIZĖ

2014 – 2015 m. m. Vilniaus miesto mokyklose mokėsi 48 348 mokiniai. Ataskaitas apie vaikų sveikatos būklę pateikė 93 Vilniaus miesto mokyklos, kuriose vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a) pateikė 42 622 mokiniai (88,16 proc.).

Remiantis duomenimis apie vaikų skaičių mokyklinio ugdymo įstaigose pagal klases: daugiausia mokinių yra pradinio ugdymo (I, II, III) klasėse, kiekvienoje iš jų mokinių skaičius viršija 4000. Mažiausiai mokinių yra XI ir XII klasėse (1 lentelė).

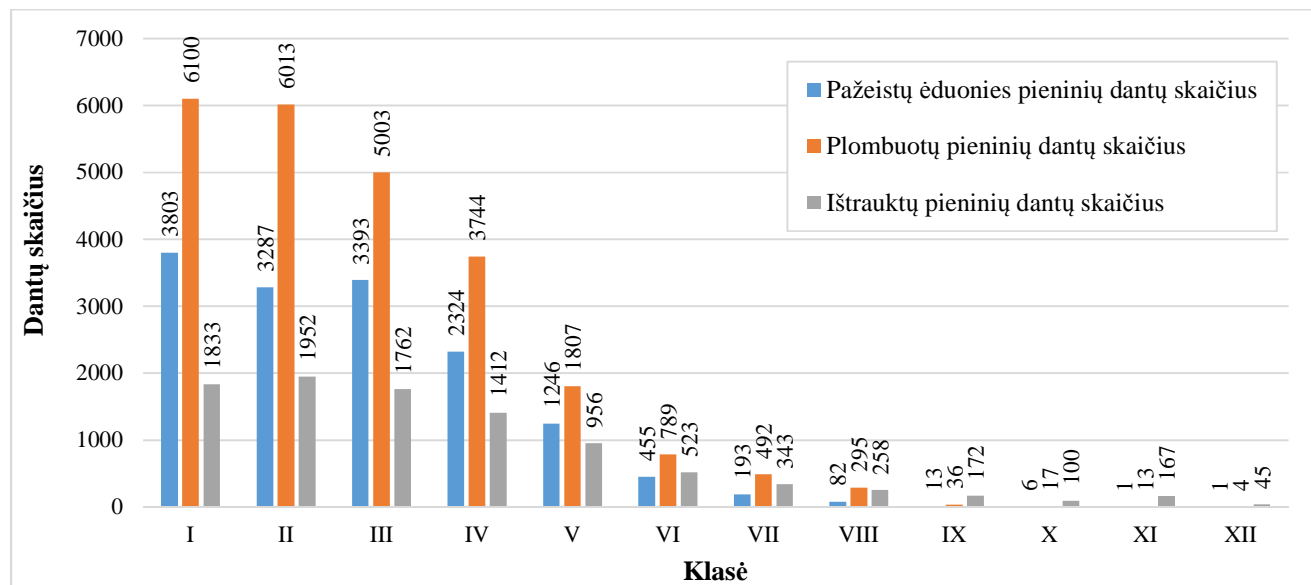
Vaiko sveikatos pažymėjimą su tinkamai užpildyta dantų būklės skiltimi daugiausia pateikė I – VIII klasėse besimokantys mokiniai (89 proc. ir daugiau), mažiausiai – XII – ū klasių mokiniai (77,13 proc.). Vaiko sveikatos pažymėjimo su užpildyta odontologo dalimi nepateikė 5 726 mokiniai, t.y. 13,4 proc. visų pateikusiųjų pažymėjimus.

Klasė	Vaikų skaičius mokyklinio ugdymo įstaigoje	Vaikų, pateikusių vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a), su užpildyta odontologo dalimi, skaičius	Procentai
I klasė	4790	4306	89,90%
II klasė	4201	3762	89,55%
III klasė	4123	3734	90,57%
IV klasė	3909	3523	90,13%
V klasė	3974	3594	90,44%
VI klasė	3853	3510	91,10%
VII klasė	3909	3497	89,46%
VIII klasė	4032	3630	90,03%
IX klasė	3919	3461	88,31%
X klasė	3940	3386	85,94%
XI klasė	3544	2964	83,63%
XII klasė	3740	2891	77,30%

1 lentelė. Vaikų skaičius ir pateiktų vaiko sveikatos pažymėjimų (forma Nr. 027-1/a) skaičius mokyklinio ugdymo įstaigose pagal klases 2014 – 2015 m. m.

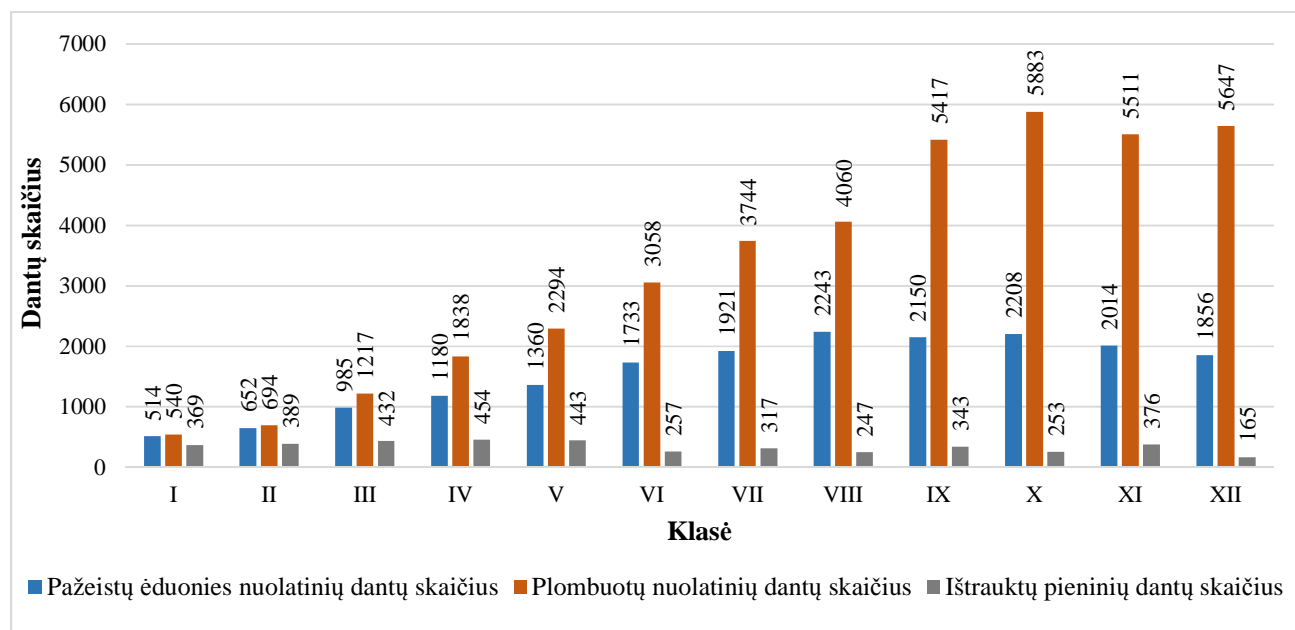
Pieninių dantų, kaip ir su jais susijusių pažeidimų, daugiausia turi pradinio klasių mokiniai, vėliau pieninius keičia nuolatiniai dantys. Pažeistų éduonies pieninių dantų daugiausia turi I – ū klasių mokiniai (3803), daugiausia plombuotų pieninių dantų taip pat turi I-ū klasių mokiniai (6100). Kuo

vaikai vyresni, tuo jie turi mažiau pažeidimų, susijusių su pieniais dantimis. Gimnazinėse klasėse pažeistų ęduonies bei plombuotų pienuių dantų skaičius nesiekia 20 (1 pav.).

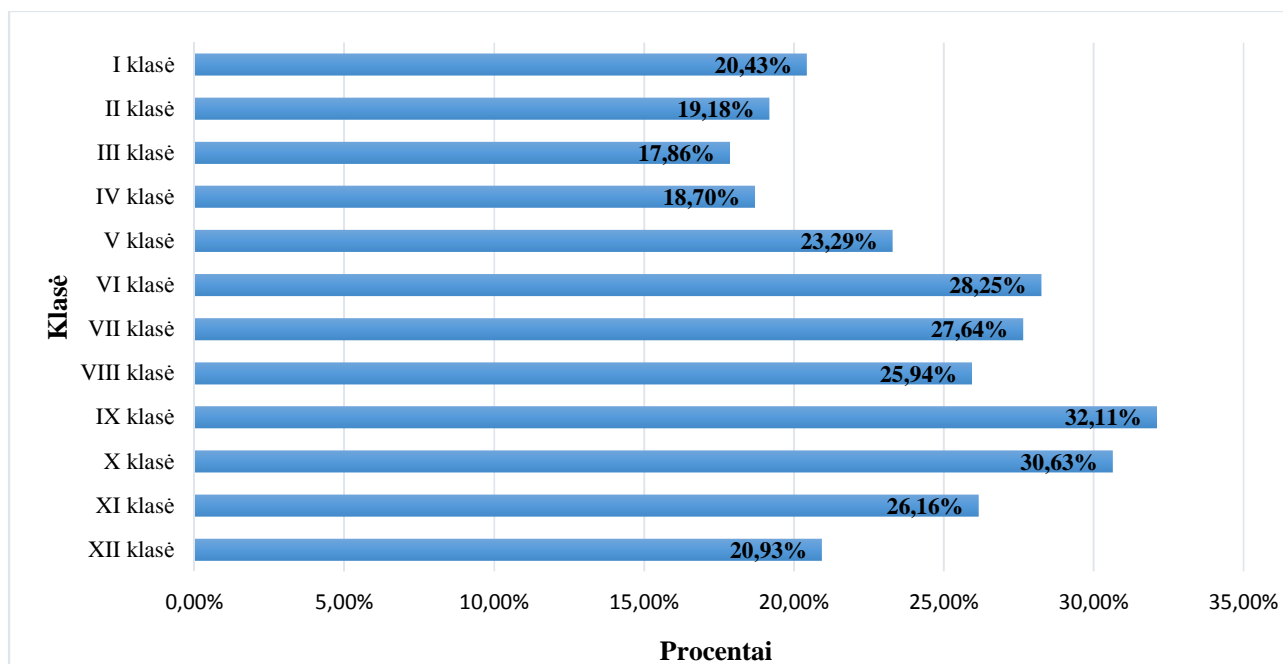
1 pav. Pienuių dantų skaičius pagal klases

Vyresnėse klasėse, kai pienuius dantis pakeičia nuolatiniai, atitinkamai daugėja jų ligų. Daugiausia plombuotų nuolatinių dantų turi IX – XII klasių mokiniai (skaičius viršija 5000), pažeistų ęduonies nuolatinių dantų daugiausia turi VIII – XI klasių mokiniai (skaičius viršija 2000) (2 pav.).

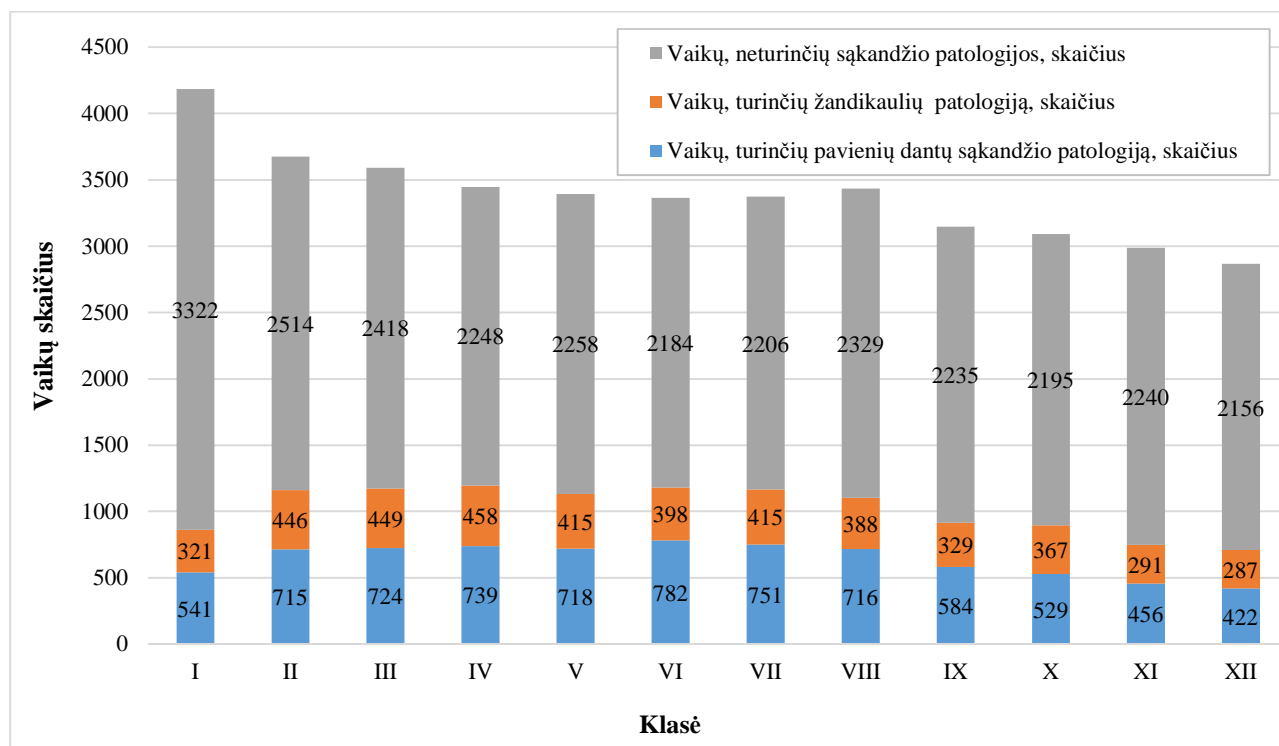
2 pav. Nuolatinių dantų skaičius pagal klases

Daugiausia vaikų turinčių sveikus dantis (t.y. neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų) yra IX – X klasėse (daugiau nei 30 proc.), mažiausiai – III – IV klasėse (3 pav.).

3 pav. Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, skaičius proc. pagal klases

Daugiausia mokinių, kuriems yra diagnozuojamos sąkandžio patologijos yra II – VIII klasėse. Labiau paplitusios yra pavienių dantų nei žandikaulių sąkandžio patologijos. II – VIII klasėse vaikų turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją skaičius viršija 700, o daugiausia vaikų, turinčių žandikaulio patologiją yra II – VIII klasėse (skaičius viršija 400) (4 pav.).

4 pav. Sąkandžio patologijos turinčių vaikų skaičiaus pasiskirstymas pagal klases

Remiantis mokyklų pateiktais duomenimis, didžioji dalis ugdymo įstaigose besimokančių mokinių turi ėduonies pažeistų ir/arba plombuotų dantų bei sąkandžio patologijų. Dėl šios priežasties yra būtina skirti didesnę dėmesį vaikų burnos higienai.